

Zbornik študij o dramskih pisavah

Branje z uprizoritvijo in režijo

V Knjižnici MGL je v uredništvu Petre Pogorevc in Tomaža Toporišiča izšlo delo Drama, tekst, pisava

Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega, ki jo ureja Petra Pogorevc, je v 148. zvezku (z letnico 2008) zainteresirani javnosti ponudila v branje zbornik izbranih prevedenih študij sodobnih tujih gledaliških teoretikov in praktikov ter posebej za to priložnost napisanih svežih razmišljanj domačih dramaturgov, teoretikov in teatrologov, v katerih se preverjeni avtorji sprašujejo o »mutacijah dramske in 'ne več dramske' pisave ter gledališča in sodobnih scenskih umetnosti, kot jih je zabeležila druga polovica 20. stoletja, izkristaliziral pa prehod v novo stoletje«.

Pobudnik in sourednik zbornika *Drama, tekst, pisava* dr. **Tomaž Toporišič** je na torkovi predstavitvi pojasnil, da sta se z urednico zbirke in sourednico knjige odločila prevesti več tujih relevantnih študij namesto ene knjige v celoti, ker sta želela v zborniku ohraniti prostor tudi za sodobno slovensko misel in pisavo o teh vprašanjih. Brez pozornosti za slovenski gledališki in teoretski kontekst bi bil namreč zgolj izbor prevodov po njegovem mnenju nepotreben. V svoji študiji *Jeziški predstave in politike teksta* je med reprezentativne primere iz novejšje zgodovine slovenskega gledališča na izbrano temo uvrstil *Misso in a minor* Ljubiše Ristića (dekonstrukcija teksta in ideologije), *Jaz nisem jaz I.* Vita Tauferja (gledališče razlike), *Krst pod Triglavom* Dragana Živadinova (nova politika teksta in političnost predstave), postbrechtovski *Ukrep* Sebastijana Horvata in *SNG* Janeza Janše (performativnost mediatiziranega).

Ukrep Sebastijana Horvata in *SNG* Janeza Janše obravnava kot najreprezentativnejša primera aktualne gledališke prakse na Slovenskem v svoji študiji *Predstava in pisava* tudi dr. **Blaž Lukan**, ki je na predstavitvi opozoril na prejšnja podobno pomembna teoretska zbornika *Med Artaudom in Brechtom* (Knjižnica MGL, 1972) ter *Prisotnost, predstavljavanje, teatralnost* (Maska, 1996). Po njegovem prepričanju razmerje med dramo in uprizoritvijo ni več bojovito in teološko, zaradi česar tudi t. i. vrnitve gledališča k tekstu ni mogoče razumeti kot zmage tekstocentristov proti scenocentristom. Dramsko besedilo je po njegovem mnenju treba brati z uprizoritvijo in režijo oziroma z optiko posamezne konkretne uprizoritve in režije.

O besedi v obdobju novih medijev je v svojem prispevku *Perspektiva besede. Vpliv novih medijev na zaznavanje besedilnosti* spregovorila dr. **Barbara Orel**, ki je na predstavi-

tvi presenetila z odločno trditvijo, da se sodobna kultura od slikovnega znova vrača k besednemu. Oprla se je na tezo Umberta Eca, po kateri so današnje generacije usmerjene vse bolj alfabetsko, zaradi česar se vračajo v »Gutenbergovo galaksijo«. Obrat k logocentrizmu pa je po njegovem prepričanju treba razumevati izven konservativne dualistične paradigme nasprotja ali celo konflikta med besedilom in uprizoritvijo.

Dva primera *ready-made* besedila v slovenskem gledališču – Pupilija, papa Pupilo pa Pupilčki in Devet lahkih komadov – je v svoji študiji predstavila **Maja Šorli** ter s podobnostmi in razlikami med obema uprizoritvama na poseben način zajela štiri desetletja uprizoritvenega razvoja, ki so minila med prvo in zadnjo odrsko atrakcijo.

SLAVKO PEZDIR

Stran / Page: 10

Doseg / Reach: 179000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 223 cm2

2 / 2

Iz tujih virov je mogoče prebrati študije: *Kriza drame* Jean-Pierra Sarrazaca; *Onstran drame. Pisanje za postdramsko gledališče* Małgorzate Sugiera; *Gledališki tekst in drama. K uporabi pojmov* Gerde Poschmann; *Teze za analizo dramskega teksta* Patrica Pavisa; *Drugačna verzija pastorage* Elinor Fuchs; *Od logosa k pokrajini. Besedilo o sodobni dramaturgiji* Hans-Thiesa Lehmann ter *Besedilo in pokrajina* Heinerja Goebbelsa. Slovensko misel o drami in gledališču pa zastopajo Tomaž Toporišič, Maja Šorli, Blaž Lukan, Barbara Orel in Bojana Kunst (*Bi slišali mišnico, če bi mogla govoriti? O plesu in jeziku*), ki se medijske predstavitve ni mogla udeležiti.